

Evangelium räddar från moralism

Enligt Luthers förklaring till tredje trosartikeln kallar Gud, den helige Ande, oss till sig genom evangelium, alltså genom det befriande, mättande, glädjande budskapet om vad Gud har gjort för oss genom sin Son, Jesus Kristus.

Är detta ett glatt budskap, gör det en vanlig svensk glad? Troligen upplevs det av de flesta snarare som förklädd moralism, början till en uppmaning att bli en bättre människa. Att Jesus som levde för 2 000 år sedan skulle kunna lösa världens och våra problem och fylla våra nutida behov – det är nog för de flesta svenskar en främmande, nästan obegriplig idé. I fattiga länder, där man har outvecklad sjukvård och tror på onda andar och makter, visst, där finns det behov av trösten att Jesus är starkare än »onda makter». Men hos oss?

Men är det svårt att se makter i vår moderna tillvaro som hotar det mänskliga? Onda makter, större och mäktigare än vi. Till exempel ekonomismen, den glödande tron att tillvarons väsentliga innehåll och värde ligger i pengar, och att de bestämmer vad som är effektivt, rationellt och därför rätt. Jesus använde det arameiska ordet för »resurser, det man äger» som sammanfattning och benämning på den makten: *Mammon*. Han beskriver Mammon som en konkurrerande gud, med bud och regler, löften och belöningar. Kanske en liten gud, men så nära och konkret att den blir stor och betydelsefull – mer än Gud. I Jesu ögon är Mammon alltså en avgud, en ond makt och en gudstrons fiende.

Ekonomismen regerar, och det första budet från Det-vi-äger (eller Det-som-äger-oss, skillnaden kan vara oklar) är »Skaffa dig mera!». Tätt på det följer det andra: »Tjänar du på det – då ska du göra det!» I ett samhälle där ekonomismen regerar blir alla medborgare – särskilt i ett demokratiskt samhälle – indragna i systemet och delaktiga i ansvaret för dess omänskliga effekter. Kommunerna drar ner på resurser för barn med särskilda behov, för den mat gamla vårdbehövande ska få, och så vidare läser vi i artiklar och upprörda insändare. Varför? för att de styrande med näsa för realiteter vet att valmanskåren inte tycker om mer beskattning och att massmedia behandlar varje ekonomisk och socialpolitisk förändring som en fråga om vem som vinner eller förlorar på den nya ordningen. »Vinna» och »förlora» kan ju bara räknas i pengar. Alltså »måste» de besluta om minskad omsorg – väljarna tvingar dem, samma väljare som ville det goda med bra skola och vård av äldre... Ingen vill en haltande omsorg, ändå är det vad vi alla till slut åstadkommer – för vår medmänsklighet tycks alltid vara mer eller mindre smittad av vår omänsklighet, vår omtanke med vår kortsiktighet. Ser vi inte spåren av en ond makt?

En annan makt i vår kultur och politik är människosynen: den som är ung, vacker, kapabel, framgångsrik är en bra människa, alla andra kan lika gärna sluta med sina uschliga liv. Det är inte få unga människor (och halvgamla) som känner makten i det perspektivet in på bara kroppen. Det är inte så konstigt då, att meningen med livet i »världens» ögon består i att vara produktiv och lyckad.

Kristen tro säger något annat: varje människa är, hur svag, sjuk och obegåvad för produktivt liv hon än är, en Guds avbild, en dyrbarhet i sig själv, lika eller mer värd att kosta på och ha omsorg om som de starka och lyckade. Människovärdet behöver inte bevisas för att finnas – det bara är där. Och meningen med livet är för kristen tro inte våra prestationer och framgångar, utan det att älska Gud överallt och medmänniskan som sig själv, för att till slut fyllas av hans härlighet.

Så kyrkan vill något annat. Men hur? Nuförtiden inbjuder den oss gärna att arbeta för en bättre värld, för att bli bättre människor som verkligen tar ansvar för andra. Detta ser ut som en räddning ur den alltför råa ekonomism och ytliga människosyn som ligger i tiden, och därför omhuldas det handlingsalternativet varmt av vår kyrka. Ett exempel på det är Fredrik Modéus ledare i *Kyrkans Tidning* 9 jan 2014:

»Hur ska ett församlingsarbete formas för att alstra vilja till kamp mot orättvisor? Hur ska Svenska kyrkans gudstjänstgemenskaper bli kollektiva härdar för samhällligt förändringsarbete? Vad krävs för att en kristen församling ska förstå sig själv som förtrupp i kampen för en rimligare värld? – Biskopar, präster, diakoner och andra ska stå i första ledet när människovärdet hotas. Ändå är kyrkans företrädare förvånande ofta inte på plats, trots att vi vet vilken effekt det har att i handling bekänna färg.»

Idealet är alltså att kyrkligt anställda och församlingar ska stå i första ledet av antirasistiska demonstrationer o.dyl. och så äntligen »förstå sig själva som förtrupp i kampen för en rimligare värld», dvs. bli institutionaliserade uppspelsledare och åsiktsmaskiner för goda syften. Att utgöra avantgardet eller eliten i kampen för social rättvisa på jorden skulle således vara kyrkans kallelse.

Men det är att sikta för lågt och tro för litet om kyrkan. Moralisk aktion – att inte bara söka, finna och veta vad som är rätt utan också gå vidare och göra det – är något gott och nödvändigt, men att tro på den som det högsta och frälsande goda är moralism. Och moralism räddar inte någon från onda makter. Den falska tron måste vi, som med alla ismer, räddas från. Det enda som slutgiltigt frälser oss från det onda är evangeliet, den Guds kraft som räddar var och en som tror. I evangeliet uppenbaras nämligen en rättfärdighet från Gud, genom tro till tro.

Kyrkan är inte en gemenskap mellan dem som har goda åsikter och vilja och förmåga att visa dem i handling, utan en gemenskap av förlåtna syndare som tror på och längtar efter Jesus i sitt liv. Det avgörande med kyrkan och hennes medlemmar är inte att de handlar rätt (vilket glädjande nog händer), utan att de blivit rättfärdiggjorda av Gud. Så hur underligt det än verkar: det bästa och mest verksamma kyrkan kan göra för världens och mänsklighetens räddning är att sätta evangeliet i centrum. Det vill säga Jesus Kristus, Frälsaren. Då först väcks den tro som står fri från moralismens krampframkallande budskap och ändå är verksam i kärlek.